

פרד"ס כיבוד דוד

מס' 89

ע"ש דוד שלמה בן ריבה ז"ל
ראש-הכולל הרב אורי פולק שליט"א

פרשת כי תשא - פשט - מפי הרב

פרה אדומה (מפטיר)

ידוע שיש ב' דרכים לחזרה בתשובה:

- (א) כתב דוד המלך בתהלים "סור מרע ועשה טוב". קודם צריך האדם להתרחק מהרע, ורק אח"כ לעשות טוב.
(ב) עשה טוב, וע"י זה סור מרע. דהיינו כמה שיוסיף בטוב יתרחק מהרע עד שיעשה רק טוב.

וב' הנהגות אלו הם הנהגות בית שמאי ובית-הלל, וכן מצינו במעשה דאותו נוכרי שרצה ללמוד את כל התורה על רגל אחת. בא לבית שמאי ודחפו באמת הבניין-כיוון שהם מידת הדין. וכאשר בא לבית-הלל קירבו אותו ואמרו לו: מה ששנואי עליך- לא תעשה לחבריך. רואים שבית שמאי הם מידת הדין, ובית-הלל הם מידת הרחמים והמים נמשלו לחסד, והאש למידת הדין.

וכן מצינו לעניין טהרה: יש ע"י מקוה במים, ויש ע"י פרה אדומה באש. ולפי בית שמאי ניטהר ע"י פרה אדומה, ולבית-הלל ע"י מקוה טהרה, וההבדל בין תכונת האש למים, שהאש מפריד- דהיינו אם לוקחים חתיכת עץ ושורפים אותו, נעשה אפר בהפרדה. אבל מים- מחברים. שאים לוקח קמח ומוסיפים עליו מים- נעשה עיסה ומתחברים כל הגרגירים.

וכן הוא בתהליך הטהרה שע"י מקוה מתחברים לבורא-עולם ומתנקים מהעוונות. וע"י פרה אדומה עושים הפרדה, מוציאים את הרע ונשאר רק טוב.

וכן מצינו לעניין נר חנוכה, שלפי בית-שמאי ביום הראשון מדליק 8 נרות וכל יום פוחת עד שיום אחרון מדליק נר אחד, כיוון שקודם צריך לסור מרע, כל יום פוחת מהרע, עד שלבסוף נעשה נקי מחטאים.

ולבית-הלל מוסיף והולך, מעלין בקודש ואין מורידין, כל יום מוסיף במצוות ועל ידי זה סר מרע, כי נר מצווה ותורה אור, שהאור שבתורה מחזירה את האדם למוטב.

וכן לעניין הגאולה, האם קודם יתנקו מעברות ויהיו כולם צדיקים, ואז מתגלה המשיח בדור שרובו זכאי או אפילו שיהיו להם עברות יתגלה המשיח, ורק לאחר מכן יעשו תשובה, וזה דור שרובו חייב.

וכתב הרמב"ן שהמשיח יבוא בדור שרובו חייב, והוכיח זאת מנוסח הקדיש: "יהא שלמא רבא מן שמאי, חיים ושבע וישועה ונחמה ושיזבא ורפואה **וגאולה וסליחה** **וכפרה**", שאחרי הגאולה עדיין יהיה צריך סליחה וכפרה, ואחר-כך המשיח יתגלה בדור שרובו חייב, ורק לאחר מכן יעשה הקב"ה לכולם מחילה סליחה וכפרה. והיות והיום הלכה כבית-הלל לכן כולם עושים טוב וע"י סרים מרע וכן לעניין טהרה מטהרים במקווה, וכן לעניין נר חנוכה- מוסיף והולך. וכן עניין הגאולה, שנגאלים בדור שרובו חייב. אבל לעתיד לבוא הלכה כבית-שמאי, אז כולם יחזרו בתשובה בבת אחת כיוון שהמשיח יתגלה. הטהרה תהיה ע"י פרה אדומה. ונר חנוכה פוחת והולך.

למני השבת:

בברכת שבת שלום
הרב אורי פולק שליט"א

רמז- מפי הרב

"כי תשא את-ראש בני-ישראל, לפקדיהם, ונתנו איש כופר נפשו ... ולא-יהיה בהם נגף בפקוד אותם"

כותב המדרש וכן הגמ' מסכת קידושין (יג':) שבני ישראל נותן מצוות מחצית השקל כדי להקדים לשקלים של המן הרשע ששקל להשמיד להרוג וכו'. כדי לבטל הגזרה, ידוע שהקב"ה לא נלחם בעבדים פשוטים ולא גואל אותנו מהם, כמו שאומרים: "עבדים משלו בנו- פורק אין מידם". כיוון שאנו אומרים שנתגבר עליהם לבד. ולכן מה עשה הקב"ה? לקח את אחשורוש שהיה שומר הסוסים, וכן המן שהיה עבד למרדכי, והגדיל אותם. אחשורוש המלך וכן המלך הגדיל את המן מעל כל השרים ועשה אותו לראש, כדי שיוכל להפיל אותו ממקום גבוה. ולכן ג"כ מוזכר: "כי תשא את ראש" מידה כנגד מידה שעשה ראשים בישראל כדי להתנגד. ולא יהיה בהם נגף, דהיינו תבטל הגזרה של המן הרשע.

רמז- בעל הטורים

א. העלית- ג' במסורה: אשר העלית מארץ מצרים. ושמעו מצרים כי העלית בכחך. העלית מן שאול נפשי. מלמד ששקול שעבוד מלכיות כנגד גיהנם. וזהו העלית מארץ מצרים, העלית מן שאול נפשי:

ב. עדין- ג' במסורה: ולא שתו איש עדין עליו. וצבי עדין לגאון שמהו. במתג ורסן עדין לבלום. בשביל שנתגאו בצבי עדים, כמו שדרשו רז"ל בשביל רוב זהב וכסף שנתת להם עשו להם עגל זהב, על כן ולא שתו איש עדין ונסתמה פיהם שלא היה להם פתחון פה, כמו מתג ורסן שבולם עדין של סוס:

ג. הורד- ג' במסורה: הורד עדיך. באף עמים הורד אלוקים. הורד אותם אל המים בגדעון. על שאמר לו הורד עדיך, היה משה ירא מפני האף והחמה כדכתיב באף עמים הורד. וכמו דהכא היה עבודה זרה, התם נמי הורד אותם אל המים, להפריד עובדי עבודה זרה, שכל הכורע על ברכיו לשתות סימן שעבד עבודה זרה והציגם לבדם:

ד. והיה כל מבקש ה' יצא- מכאן שצריך אדם לגלות כדי שילמוד תורה:

ה. ידבר איש אל רעהו (עם הכולל 840)- בגימטריה שהוא מסביר לו פנים (840):

ו. ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם ה' לפניך (2230)- בגימטריה שהקדוש ברוך הוא נתעטף כשליח צבור (2230):

ז. וגם איש- ב' במסורה: וגם איש אל ירא. וגם איש היה מתנבא. לומר אפילו אם יהיה נביא לא יסמוך על נביאותו לעבור על הצווי:

ח. פן תכרות ברית ליושב הארץ- ליושב מלא וי"ו דששה היו שמזהיר עליהם, שגרגשי עמד ופנה:

ט. והזנו את בניך אחרי אלהיהן- וסמיך ליה אלהי מסכה. רמז שיעשו כמין זכרות מפלצת לעבודת גלולים. וגם עשו כמין זכרות לצלמי ע"ז כדכתיב ותעשי לך צלמי זכר ותזני במ:

י. סמך את חג המצות לאלהי מסכה, לומר שעבודה זרה אסורה בהנאה כחמץ בפסח:

יא. ולא יראו פני ריקם- וסמיך ליה ששת ימים, לומר דאין נדרים ונדבות קרבים ביו"ט:

יב. חמץ דם זבחי (209)- בגימטריה מחצי היום (209):

יג. כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית- אלו דברים שבעל פה על כן בקהלת וכתוב ישר דברי אמת ס"ת ברית וסמיך ליה דברי חכמים:

יד. פי הדברים האלה כרתי אתך ברית- ס"ת (ימהיכת 485)- בגימטריה התלמוד: (485)

טו. כי על פי הדברים האלה- וסמיך ליה ויהי שם עם ה' ארבעים יום. לומר שבשביל דברים שבעל פה שהם ארבעים יום:

טז. כי קרן עור פניו- זכה לקירון פנים מ"ושכתי כפי עליך". וי"א מכתבת הלוחות זכה לקירון. קרנים מידו לו ושם חביום עזו ר"ת מלוח:

ויתן אל משה ככלותו

ד"א ויתן אל משה הה"ד (משלי יח) מתן אדם ירחיב לו מתנה שאדם נותן משלו ירחיב לו מעשה באבין רמאה וכו' (כמו שכתוב במגילת אסתר במדרש) עד שנטלו אותו והושיבוהו אצלם לקיים מתן אדם ירחיב לו. ד"א מתן אדם ירחיב לו זה אברהם כשרדף אחר המלכים יצא מלך סדום לקראתו א"ל (בראשית יד) תן לי הנפש והרכוש קח לך אמר אברהם הרימותי ידי אל ה' אם מחוט ועד שרוך נעל אמר לו הקב"ה אתה אומר אם מחוט חייך בו בלשון אני מקלס את בניך שנאמר (שיר ד) כחוט השני שפתותיך אתה אמרת עד שרוך נעל בו בלשון אני מקלס את בניך שנאמר (שם ז) מה יפו פעמיך בנעלים היו מתן אדם ירחיב לו. ד"א מתן אדם ירחיב לו אלו ישראל בשעה שאמר להם משה להביא נדבה למשכן מה כתיב (שמות לו) והם הביאו אליו עוד נדבה א"ר יוחנן לשני בקרים הביאו כל מלאכת המשכן מה זכו להרחיב הקב"ה את גבולן שנאמר (דברים יב) כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך של כל אחד ואחד היו מתן אדם ירחיב לו ר' יונתן אומר ג' דברים נתנו מתנה הגשמים והמאורות והתורה גשמים מנין שנא' (ויקרא כו) ונתתי גשמיכם בעתם מאורות מנין דכתיב (בראשית א) ויתן אותם אלהים ברקיע השמים תורה מנין שנאמר ויתן אל משה ור' עזריה בשם רבי שמעון אומר אף שלום שנאמר (ויקרא כו) ונתתי שלום בארץ :

ד"א ויתן אל משה הה"ד (משלי ב) כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה גדולה החכמה וגדולה ממנה הדעת ותבונה היו כי ה' יתן חכמה אבל למי שהוא אוהב מפיו דעת ותבונה ר' יצחק ור' לוי חד מנהון אמר למה הדבר דומה לעשיר שהיה לו בן בא בנו מבית הספר מצא תמחויו לפני אביו נטל אביו חתיכה אחת ונתנה לו מה עשה בנו אמר לו איני מבקש אלא מזה שבתוך פיך מה עשה נתנו לו ולמה על שהיה מחבבו נתן לו מתוך פיו היו כי ה' יתן חכמה וכל מי שהוא מחבבו יותר מפיו דעת ותבונה והא' אומר משל לעשיר שהיה לו בן בא מבית הספר ונתן לו מנה א"ל בנו איני מבקש אלא מן הפיצטלין שבתוך פיך נטל ונתן לו מתוך פיו היו כי ה' יתן חכמה אלא מפיו דעת ותבונה. ד"א כי ה' יתן חכמה אתה מוצא בשעה שעמדו ישראל על הר סיני לקבל את התורה היו מבקשים לשמוע הדברות מפי הקב"ה א"ר פנחס הכהן בן חמא שני דברים שאלו ישראל מן הקב"ה לראות דמותו ולשמוע מפיו הדברות כמו שכתוב (שיר א) ישקני מנשיקות פיהו א"ר פנחס הכהן בן חמא שומעין לשוטה מה שהוא מבקש אלא שהיה צפוי וגלוי לפני הקב"ה שעתידין ישראל אחר מ' יום לעשות העגל אמר הקב"ה אם איני שומע להם עתידין הם לומר לא תבענו ביד משה אלא שיראנו הקב"ה דמותו וידבר עמנו אמר הקב"ה שלא יהא להם פתחון פה לומר שמפני שלא שמענו מפיו ולא ראינו דמותו לפיכך עשינו לנו אלהים אלא מה אעשה הריני מראה להם דמותי ומדבר עמהם פה אל פה כמה דאת אמר (שמות כ) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר היו כי ה' יתן חכמה ויתן אל משה היו מפיו דעת ותבונה שנתנה להם תורה מפיו של הקב"ה :

ד"א ויתן אל משה הה"ד (תהלים יח) ותתן לי מגן ישעך מדבר בישראל שהם בוטחים בהקב"ה והוא מגן להם כדכתיב (שם) מגן הוא לכל החוסים בו וימינך תסעדיני זו תורה דכתיב (דברים לג) מימינו אש דת למו וענותך תרבני וכי יש ענין גדול מן הקב"ה א"ר אבא בר אחא בנוהג שבעולם התלמיד יושב לפני רבו ומשהו גומר התלמיד אומר לרב יגעתך וכל הענין כמו שכתוב בבראשית רבה עד וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים יש עניו גדול מזה היו וענותך תרבני אמר ר' סימון בא וראה מה כתיב (בראשית יח) ויקמו משם האנשים וישקיפו על פני סדום וגו' לא היה צריך לומר אלא וה' עודנו עומד לפני אברהם אלא תקון סופרים הוא היו וענותך תרבני. ד"א וענותך תרבני אמר בן עזאי בא וראה עונה שביד הקב"ה ב"ו (כמו שכתוב שם וכו'). ד"א וענותך תרבני בנוהג שבעולם מלך ב"ו כל הימים שהבריות מושלמים לו הוא נזקק ליתן להם דונטיבא לחלק להם אנונות והוא זקוק לחייהם אבל אם מרדו בו ח"ו אינו נזקק להם לכל דבר שבעולם אלא פוסק אנונות שלהם למה שכפרו במלכותו והקב"ה אינו כן אלא הם עוסקים ומכעיסים אותו למטה והוא עוסק למעלה ליתן להם את התורה שכלה חיים היו ויתן אל משה ככלותו יש עניו גדול מזה היו וענותך תרבני :

ד"א ויתן אל משה רבני אמרי אלו עשו ישראל אותו מעשה עד שלא ניתנו הלוחות למשה לא היו יורדין בידו ר' לוי אמר משעשו אותו מעשה נתן הקב"ה למשה את הלוחות כמו שכתוב ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו אמר ר' שמעון בן לקיש מהו לדבר אתו משל לתלמיד שלמדו רבו תורה עד שלא למדו היה הרב אומר והוא עונה אחריו משלמד אותו אומר לו רבו בא ונאמר אני ואתה כך כשעלה משה לשמים התחיל לומר אחר בוראו התורה כשלמדה אמר בא ונאמר אני ואתה היו לדבר אתו מהו ככלותו אר"ש בן לקיש כל מי שהוא מוציא דברי תורה ואינן ערבין על שומעיהן ככלה שהיא עריבה לבעלה נוח לו שלא אמרן למה שבשעה שנתן הקב"ה התורה לישראל היתה חביבה עליהם ככלה שהיא חביבה על בן זוגה מנין שנא' ויתן אל משה ככלותו א"ר לוי א"ר שמעון בן לקיש מה כלה זו מקושטת בכ"ד מיני תכשיטין כך תלמיד חכם צריך להיות זריז בכ"ד ספרים ככלותו אמר רשב"ל מה כלה זו כל ימים שהיא בבית אביה מצנעת עצמה ואין אדם מכירה וכשבאת ליכנס לחופתה היא מגלה פניה כלומר כל מי שהוא יודע לי עדות יבא ויעיד עלי כן תלמיד חכם צריך להיות צנוע ככלה הזו ומפורסם במעשים טובים ככלה הזו שהיא מפורסמת עצמה היו ויתן אל משה ככלותו :

